

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. II. De cognitione Trinitatis, quæ haberi potest per revelationem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

creaturas, tanquam per effectus, creaturæ autem in Dei cognitionem non ducunt, ut Trinus est, sed ut unus; producuntur enim ab omnipotentia, quæ omnibus tribus Personis est communis.

IV. Quidam ex antiquis Philosophis mentionem faciunt Trinitatis.

Dices, ab antiquis Philosophis, fidei lumine destitutis, hujus mysterii non semel fieri mentionem, ergo naturali lumine potest dignosci: antecedens probatur, Plato enim in Epimenide ait esse in Deo *divinissimum Verbum*, per quod omnia fecit & ordinavit. Similia de Trinitate habent alii Philosophi, ut refert Clemens Alexan. Justinus Martyr, Cyrillus Alexandrinus, & alii. Inter quæ celebre est dictum illud Trismegisti in libro qui inscribitur Pimander, dialogo quarto: *Monas genuit Monadem, & in se suum reflexit ardorem.* Unde Augustinus Eugubinus libro primo de perenni Philosophiâ plurimos ex Philosophis refert, qui Trinitatem videntur agnovisse.

V. Vnde aliqui Trinitatis notitiam hausierunt Philosophi.

Respondetur, hos Philosophos, Trismegistum præcipuè & Platonem, aliquam habuisse Trinitatis notitiam, illam tamen, non ratione naturali acquisivisse, sed vel ex aliquâ veteris testamenti parte, quæ ad eorum venire manus poterat, hausisse; vel accepisse à Sibyllis, quæ haud dubiè circa varia fidei mysteria, cælitus fuerunt illuminatæ; vel denique à majoribus traditam sibi habuisse; hoc enim mysterium primo parenti fuit revelatum, ejusque notitia ab eo ad posteros transmissa.

VI. Haberi nequit evidens naturalis notitia Trinitatis per speciem à Deo infusam.

Dico secundò: non solum per discursum ex vî nativâ intellectûs habitum, seu ex rebus naturalibus deductum, comparari non potest evidens cognitio Trinitatis, sed nec per speciem propriam naturalem à Deo homini vel Angelo infusam: ita Theologi passim contra Scotum in 4. dist. 49. q. 11. Ratio est, tum quia species propria rei, cum sit naturale illius instrumentum, ejusdem esse ordinis debet cum objecto: Deus autem ut trinus, objectum est planè supernaturale, ut per se videtur manifestum: ergo & propria illius species, supernaturalis sit oportet, & consequenter cognitio ab hac specie producta, erit similiter supernaturalis; ad actum quippe naturalem sufficit unum principium supernaturale, ut constat.

Species propria rei, esse debet ejusdem ordinis cum ipsa re.

VII. Omnis cognitio habitata per propriam speciem, est intuitiva.

Probatur secundò: Cognitio omnis, quæ habetur per propriam speciem, necessariò est immediata & intuitiva, videt enim objectum illud sicuti est, ergo cognitio Dei, quæ haberetur per propriam illius speciem, esset intuitiva, videret quippe cum sicuti est: hinc autem ulterius inferitur hujusmodi visionem Dei quidditativam naturalem implicare, foret namque, ut dixi, intuitiva, sicque creatura rationalis per visionem in entitate naturalem esset beata.

VIII. Sine revelatione, ne probabilis quidem haberi potest Trinitatis notitia.

Dico tertio: sine revelatione, non evidentem tantum, sed ne quidem probabilem posse quemquam acquirere Trinitatis notitiam. Ratio eadem est cum illâ, quam supra numero tertio adduxi: cum enim creatura rationalis non alio modo Deum cognoscat, quam ex creaturis, nullumque in rebus creatis sit vestigium, unde quis, vel probabiliter deducat, posse rem unam, aliam secum realiter identificatam producere, nullum etiam in creaturis esse potest tanti mysterii indicium. Imò, ut ait Suarez lib. 1. de Trin. cap. 11. num. 11. nemini, ex mero naturæ lumine, hoc vel per conjecturam aut suspensionem in mentem unquam venire potest, cum nullum in naturâ sit medium, vnde hæc suspicio seu apprehensio oriatur.

Nec apprehensio Trinitatis sine revelatione haberi potest.

IX.

Addo nihilominus, licet divinissimum hoc my-

sterium sit supra, non tamen esse contra rationem naturalem. Probatur, nam veritas veritati esse nequit contraria: ratio autem naturalis probare nihil potest, nisi veritatem: ergo nihil verum probare potest contrarium Trinitati; sic enim verum vero esset oppositum, quod implicat. Deinde Deus in operando non est contrarius sibi in existendo, ergo nihil efficere potest, unde per naturæ lumen probari queat eum non esse in Personis Trinum; sic enim Dei opera, ejus existentia essent opposita. Quo autem pacto Principium illud, *Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se*, huic mysterio non obstat, dicitur posita.

Mysterium Trinitatis est supra, non contra rationem naturalem.

SECTIO SECUNDA.

De cognitione Trinitatis, quæ haberi potest per revelationem.

TANQUAM omnino certum tenendum est, posse hoc mysterium à Deo homini vel Angelo revelari, tum clarè in patriâ per visionem beatificam, tum in viâ per fidem, quâ, obscure quidem, verè tamen Trinitatem cognoscimus.

I. Mysterium Trinitatis potest à Deo revelari.

Quando ergo nonnulli ex Sanctis Patribus affirmant, per istiusmodi revelationem non produci in nobis mysterii hujus cognitionem; imò interdum asserunt, Deum in hac viâ à nobis ignorari potius, etiam si eum credamus; quæ ratione loquitur S. Dionysius cap. 7. de divinis nominibus, & libro de mysticâ Theologiâ: Patres, inquam, dum hoc dicunt, solum volunt per revelationem non generari in nobis cognitionem Dei prout in se est. Unde sicut respectu existentia Dei dicuntur creaturæ non esse, ita respectu perfectissimæ illius revelationis, visionis, inquam, beatificæ, quæ habetur in patriâ, obscura hæc cognitio Dei, quæ habetur in viâ dici comparative potest nulla. De re autem constat, fidem de Deo verè cognitionem ejus aliquam in nobis generare; per eam namque judicamus Deum esse, & de variis illius attributis discurremus. Quare passim appellatur lumen fidei, ac per eam dicuntur hominum mentes illustrari, & 2. Pet. 1. v. 19. vocatur *lucerna lucens in caliginoso loco*: quæ omnia denotant cognitionem in nobis aliquam, etsi obscuram, per fidem produci.

II. Quo similia dicant Patres Deum in hac viâ à nobis non cognosci.

Fides in nobis generat Dei cognitionem.

Præcipua itaque difficultas est, utrum factâ sublimis hujus mysterii revelatione, possint humani ingenii viribus argumenta reperiri, quæ Trinitatis possibilitatem, & consequenter existentiam, demonstrent, & ad quoscunque infideles hac in parte convincendos sufficiant. Hoc inprimis sentire videtur Richardus de S. Victore lib. 1. de Trin. cap. 4. & idem docere videtur Henricus Quodlib. 8. q. 14. & Quodlib. 12. q. 2. Omnium verò maxime id probare nititur Raymundus Lullius, qui in suis libris sæpè putat se evidenter Trinitatem demonstrare, ita ut, inquit, per illas demonstrationes Gentilis, & Paganus convincendus sit, si ad eas velit attendere, easque penetrare valeat. De quo proinde, ejusque demonstrationibus paulò hic fusiùs agendum.

III. Primum supposita revelatione id demonstrari potest Trinitatis.

Quoniam docuerunt demonstrari posse Trinitatem.

Fuit itaque Raymundus Lullius natione Catalanus, vel ex insulâ Majoricâ, ut ait Bellarminus. Hic cum in juventute mercaturam aliquandiu exercuisset, literarum penitus ignarus, se in solitudinem recepit, ubi tum de divinis tñ humanis rebus

IV. Quædam circa Raymundum Lullium, ejusque scripta annotantur.

rebus libros viginti scripsit, in quibus, ut ait Gerfon Alphab. 16. lit. D. multa altissima, & verissima continentur. Hic postea in Africam profectus, dum, inquit Mariana lib. 15. de rebus Hisp. cap. 4. predicandi, monendique nullum finem faceret, lapidibus obrutus interit, ejusque corpus in majorem ex Balearibus (unde, ut vidimus, nonnulli cum originem traxisse existimant) translatum, in summâ habetur veneratione.

V. De Raymundi nihilominus doctrinâ non levis fuit inter scriptores controversiâ. Ipse divinitus, imagine Christi cruci affixi ei apparente, illam se hausisse asserit; alii à dæmone delusum fuisse affirmant. Nonnulli Bullam contra Raymundi doctrinam à Gregorio II. operâ Aymerici inquisitoris editam esse dicunt, & in eâ quingentos ejusdem Raymundi errores damnatos. Alii bullam illam, non à Gregorio confectam, sed ab Aymerico confictam fuisse asserunt, cum post factam diligentem inquisitionem, Bulla illa in registro Bullarum Pontificiarum nunquam inveniri potuerit. Videatur Vasquez 1. p. Disp. 133. cap. 4. ubi hæc latius prosequitur.

VI. Sed quicquid sit, utrum doctrina Raymundi in quibusdam velut erronea damnata sit necne, qua de re nec in unam partem nec alteram satis constat; rationes certè illæ, quibus Trinitatem se evidenter demonstrare existimat, nullius momenti sunt, sed id semper supponit quod erat probandum, ut jam videbimus.

VII. Arguit itaque, Ubi est concordia, est pluralitas: sed in Deo est concordia, nam est in eo actus: inter actum autem & agentem est concordia, ergo & pluralitas. Sed contrâ, supponit enim id quod nullo modo lumine naturali est evidens, sed solâ fide innotescit, esse scilicet in Deo actum, qui sit productio: esto namque evidens sit Deum intelligere & velle, per lumen tamen naturale solum judicaremus hoc eum facere per suam substantiam, & in genere quasi causæ formalis, non efficientis, seu per productionem, maxime terminî à se realiter non distincti.

VIII. Nec quidquam probat id, quod ad hoc ulterius ostendendum affert Lullius, nempe in Deo esse bonitatem, ergo, inquit, est bonificativum; bonificare, & bonificabile, ergo inter hæc datur concordia, ergo pluralitas &c. Hæc, inquam, mera sunt verba, nec probant dari in Deo actum notionalem, & productionem Personæ, aut distinctionem realem inter bonificativum, bonificare, & bonificabile, sed solum distinctionem rationis; dicet enim Gentilis hæc omnia esse in Deo indistincta, & ut proximè dixi, in genere quasi causæ formalis, non efficientis.

IX. Hinc infero, loquendo hoc sensu, non esse propriè in Deo concordiam inter bonificativum & bonificabile, sed identitatem: impropriè tamen dici potest concordia, eo modo scilicet quo est distinctio, nempe ratione. Adde, concordiam non tam arguere distinctionem Personarum, quam voluntatum: cum ergo inter Personas divinas sit eadem voluntas, est inter eas unitas voluntatis, non concordia strictè dicta. Inter Filium quidem ut hominem, & Patrem est propria concordia; & inter Filium ut hominem, secum ut est Deus propter duas diversarum naturarum in eadem Personâ voluntates.

X. Nec plus probat argumentum, quo ad Personarum in divinis Trinitatem ostendam utitur. Illam scilicet essentiam esse in majoritate actionis, seu perfectissimam in agendo, in qua sufficit uni-

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

ca actio, unica passio seu unum productum, & unicus actus: sed divina essentia est in majoritate actionis, seu perfectissima in producendo: ergo in ea est una actio, unum productum, & unus actus. Sed contrâ: hoc enim tantum abest ut probet Trinitatem, ut etiam destruat; in Deo namque non est unum tantum, sed duo producta, seu duæ Personæ productæ, Filius nimirum & Spiritus Sanctus, ergo vel hinc constat, argumentationem illam esse malam, & falsissimam in se continere doctrinam. Hæc sunt præcipua, quæ ad Trinitatem demonstrandam affert Lullius; alia minoris momenti omitto. Videatur Vasquez hæc, disp. 133. & Tannerus 1. p. disp. 4. q. 1. dub. 2. num. 1. & sexto.

Quæres, utrum contra Autotheanos (de quibus disputatione præcedente, sect. 1. num. 1.) ostendi lumine naturæ possit, impossibile esse in Deo Trinitatem Personarum, nisi una ab aliâ procedat. Respondetur, quamvis præcipua hujus probatio pendeat à fide, posse nihilominus ratione naturali ostendi: omne enim prædicatum absolutum, nullam in se involvens imperfectionem, est perfectio simpliciter simplex: sed omne Dei prædicatum absolutum est perfectio nullam involvens imperfectionem: ergo omnia ejus prædicata absoluta sunt perfectiones simpliciter simplices: notio autem perfectionis simpliciter simplicis, ut cum communi Theologorum sententiâ supra vidimus, est, quod melior sit ipsa, quam non ipsa in quolibet subjecto: cum ergo prædicata absoluta sese invicem non excludant, ubicunque est unum ejusmodi prædicatum, sunt omnia: ergo Personæ constantes ex solis proprietatibus absolutis, nequeunt esse distinctæ, cum omnia eadem habeant prædicata.

Dices, tres illæ Personæ non constant solis prædicatis absolutis, sed etiam relationibus, non quidem originis, ita scilicet ut una Persona aliam producat, sed relationibus disparatis. Hoc tamen dici non potest: primò enim secundum hunc modum procedendi, non tres tantum, sed aliæ & aliæ in Deo statui Personæ possent in infinitum.

Deinde, nullæ relationes, præter relationes originis ad Personas in Deo distinguendas sufficiunt; relationes enim similitudinis, æqualitatis, propinquitatis, & distantie, Personas non primò distinguunt, sed aliunde distinctas præsupponunt. Præterea hæc suppositis conveniunt ratione essentia; essentia enim petit esse ubique, habere æqualem virtutem &c. ergo hæc rationes proveniunt à prædicato absoluto, & omnibus communi: ergo per has distinguî nequeunt Personæ.

SECTIO TERTIA.

Quot in divinis sint notiones.

DIXIMUS per fidem & revelationem cognosci posse Personarum in Deo Trinitatem: nunc ergo ad notiones, seu prædicata, per quæ divina Personæ internoscuntur, procedendum, earumque ratio & numerus investigandus.

Notio itaque est aliquid, ita in divinis Professionibus fundatum, ut nos in Personarum notitiam ducat, efficiatque ut illas cognoscamus, & unam distinguamus ab aliâ. Ex quo aperte constat notiones in divinis consistere non posse in prædicato

In Deo non est una tantum, sed duæ Personæ productæ.

XI. An contra Autotheanos lumine naturæ probetur non posse tres divinas Personas esse à se.

XII. Dices, tres illæ Personæ non constant solis prædicatis absolutis, sed etiam relationibus, non quidem originis, ita scilicet ut una Persona aliam producat, sed relationibus disparatis.

XIII. Nulla relatio, præterquam originis, ad distinctionem Personarum sufficit.

I. Ad cognoscibilitatem spectant notiones.

II. Quid in divinis sit notio.